

Lect.univ., mag. în fil. **Oxana CHIRA**,
Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți,
Prof. gr. did. I **Angela BUCĂȚARU**,
Liceul „C. Stere” din Soroca

„*Gîndim numai în semne*”
Charles S. Peirce [1, p. 29].

Însăși existența umană e locuită de varietatea semnelor care conferă, de fapt existenței umane un viu colorit, un rost prin care se regăsește fiecare individ. În literatură și în artă este considerat un procedeu expresiv prin care se sugerează o idee sau o stare sufletească și care înlocuiește o serie de reprezentări. Urmărind în procesul educațional formarea discipolului ca cititor avizat de literatură, receptor pertinent al textului și modelator competent al diverselor situații de comunicare, îl încadrăm în demersul interpretativ a textului, care ne provoacă prin decodarea semnelor. Printr-o analiză dinamică contextuală, prin diverse modalități se realizează treptat o descoperire de la sens denotativ la cel conotativ. Procesul decodării, încântat și provocator prin esența sa, se realizează în text la nivel de motive - imagini, de motive- simbol /emblematic care sunt reprezentate prin obiecte, fenomene, deținînd un semn subordonat unui anumit sens.

De exemplu realizînd o referire la universul poetic eminescian, desprindem conotațiile lexemului *floare* destul de variat în diferite contexte *flori de tei*, *floare albastră* și *flori de piatră*, *troieni-va teiul floarea-i*. Bunăoară *floare albastră* la prima vedere se integrează problematicii naturii și dragostei, semnificînd frumusețea, puritatea, armonia, idealul, dar după o lecturare profundă a textului, simbolul capătă tentă filozofică. Simbolul florii al-

bastre existent la Novalis în opera sa *Heinrich von Ofterdingen* e simbol al Romantismului, unde floarea reprezintă ceva, ce e greu de conceput, o nostalgie, pe care nimeni rațional n-o percepe. Floarea albastră în această operă e simbol și al dragostei necunoscute. Dar e cert faptul că, nu numai floarea e albastră la Novalis, ci și cerul, culoarea apei și culoarea infinitului. Albastru e culoarea munților înalți, îndepărtați, care sunt colorați de aerul pur. Cu ecouri puternice în romantismul german, în operele literare reține atenția prin polisemia-i bogată: e un simbol al aspirației spre iubire, fericire, e văzut sub semnul unei veșnice confruntări între lumea telurică și spațiile reci, infinite ale ideilor, al absolutului. Simbolul e construit pe baza expresiei cromatice, a sentimentului infinitului. Eminescu filtrează în viziunea sa acest motiv romantic de viziune germană spre deosebire de Novalis, care atinge inspirația calmă, senină după dispariția definitivă a ființei iubite.

E cert faptul că, importanța pe care autorul o conferă unei teme în cadrul operei se reflectă în motivele și simbolurile literare. Semnul conturează o temă, conotează mesajul operei care se pretează interpretărilor din diverse perspective: hermeneutică, semiotică, mitologico - arhetipală, filosofică ș.a.

Pentru a desprinde o gamă mai variată de conotații e necesar de plasat simbolul în context, într-o situație oarecare, pentru că „Atît timp cît enunțul nu este corelat cu situația, el rămîne din punct de vedere al discursului, o funcție propozițională lipsită de semnificație” [Barthes, citat după 2, p. 42].

Referințe bibliografice

1. ECO, U. *Einführung in die Semiotik*, München: Wilhelm Fink Verlag, 1994, S. 475.
2. PLĂMĂDEALĂ, I. *Opera ca Text O introducere în știința textului*, Chișinău: Prut Internațional, 2000